

Fallulykker med el-sparkesykkel

SHORESH AFNAN

Hvor stort problem er dette for oss tannleger?

Regjeringen fastsatte i 2018 et nytt regelverk for små elektriske kjøretøy som el-sparkesykler og ståhjulinger, og sidestilte dem med sykkel med tanke på bruksområde og innlemmet dem i *Forskrift om krav til sykkel*. (1)

Våren og sommeren 2019 begynte flere aktører med utleie av elektriske sparkesykler i flere norske byer. Sammenfallende med dette opplevde legevaktene i de ulike byene økt pågang av el-sparkesykkelulykker. (2)

Tall fra Oslo skadelegevakt viser at det i Oslo fra mars 2019 til august 2020 ble registrert 1 594 personulykker med el-sparkesykler. Størsteparten av de skadde var menn mellom 25 og 34 år. Risikoen for å bli skadet på el-sparkesykkel er 10 ganger større enn risikoen for å bli skadet med vanlig sykkel. Tallene viser at hodeskader og skader i arm utgjør over 65 prosent av skadene. Av de alvorligste skadene er det flest skader i kne og legg etterfulgt av hodeskader (3). Aftenposten kunne i juni 2021 melde om en fordobling av antall skader sammenlignet med året før. Traumeavdelingen ved Ullevål sykehus og Oslo legevakt har merket en markant økning i ulykker (4).

Flest skader er det på arm og hode, men flere kolleger har muntlig meldt om en markant økning av kjeve- og tannskader.

Per dags dato foreligger det ikke en nasjonal oversikt over skadeomfanget når det gjelder tenner og kjeve.

I dette innlegget presenteres to tilfeller som viser hvor stor skade en ulykke med el-sparkesykkel kan påføre unge mennesker.

Felles for disse pasientene er at de kom til vår klinikk dagen etter at de var blitt behandlet ved Oslo skadelegevakt. De var på flere måter fremdeles i en tilstand av forskrekkelse. Vi brukte derfor god tid til å prate med pasientene og eventuelle foresatte. De fikk mulighet for en debrifing i forhold til skadeforløpet. Mange av dem var glade for at de hadde overlevd og at de ikke hadde fått alvorlige hodeskader.

Felles for disse var at de ikke selv var klar over hvor store skader som var blitt påført tenner og kjeve.

Tilfelle 1: Mann, 21 år

Nylig flyttet til å Oslo for å studere. Han gledet seg stort til oppstart på nytt studie og ikke minst en begynnelse på et nytt

kapitel i livet. Han faller på el-sparkesykkel natt til lørdag. Pasienten hadde promille på ulykkestidspunktet.

Klinisk og radiologisk undersøkelse viste følgende:

Både 11 og 21 var intruderte i den grad at det oppstod fraktur i kjevekammen i buccopalatinal retning. Mellom alveolene og bilateralt for rotspissene på tennene sees en bred medio-lateral fraktur som strekker seg cranialt til nesegulvet, og separerer buccale del av kjevekammens front samt spina nasalis anterior fra resten av maxilla. Frakturen innbefatter også caudale del av neseseptum. Pasienten hadde i tillegg en kraftig hevelse av overleppen med et dypt kutt på innsiden. Pasienten var såpass fysisk og psykisk redusert på dag én at det ikke var mulig å utføre noen form for behandling.

Vi ga kun smertelindrende behandling i kombinasjon med infeksjonsforebygging og råd om kun å innta bløt kost.

Tilfelle 2: Kvinne, 24 år

Medisinerstudent som om kort tid skal begynne i jobb som turnuslege. Hun var på sommerferie i Oslo og falt på el-sparkesykkel. Må fraktes til Oslo skadelegevakt.

Klinisk og radiologisk undersøkelse viser følgende:

Skade på tann 12 – 21. 11 var ekstrudert igjennom buccale cortex, med løs buccal benlamell beliggende tett inntil roten. Tann 12 ser ut til å være skrått ekstrudert med kronen mot det buccale og roten beliggende i og langs palatinal cortex. Ved rotspissen sees en horisontal fraktur av den palatinal benlamellen. I regio 21 sees en tom alveole. Palatinalt i alveolen sees et rotfragment. Alveolarfrakturer regio 11-12 og fraktur spina nasalis anterior, høyre side.

Diskusjon

Våre to tilfeller etter fall med el-sparkesykkel viser at følgetilstandene kan være alvorlige og gi livslange konsekvenser. Dette er pasienter som må gjennom grundig og langvarig behandling. I et interdisiplinært team av spesialister må man planlegge og gi disse

pasientene en god behandling. Behandlingen vil kreve radiologisk, endodontisk, protetisk og kirurgisk samarbeid. I noen tilfeller må også andre spesialiteter inkluderes. Rekkefølgen av behandlingene og på hvilket tidspunkt den skal gjennomføres må avklares i det interdisiplinære teamet.

For unge pasienter, som nevnt over, vil slike skader kunne innebære mye fravær fra studier, jobb og annen sosial aktivitet.

Pasient 2 skulle starte opp som turnuslege. Dette måtte utsettes i to-tre uker. Hun må videre regne med å bruke mye tid på tannlegekontorer i de kommende årene.

Slike ulykker er kostbare. Pasientene vil få dekket noe av dette gjennom Helfo ved innslagspunkt 13 a, men egenandelen må pasientene dekke selv. Dersom de har kjørt el-sparkesykkel i påvirket tilstand vil de risikere å ikke få økonomisk hjelp av forsikringsselskapene, og må da dekke utgiftene selv.

Det foreligger per dags dato ingen nasjonale tall som viser hvor mange tann- og kjeveskader som har oppstått etter el-sparkesykkelulykker. Per dags dato har vi ved vår klinikk, Oris Dental

Galleri Oslo, behandlet 12 pasienter etter el-sparkesykkelulykker. Dette er tall fra bare en tannklinikk i Oslo sentrum. Det hadde vært av stor betydning om vi som kolleger kunne kartlegge dette nærmere, slik at vi får en større oversikt over forekomsten av tann- og kjeveskader. Dette vil kunne gi et signal og et godt beslutningsgrunnlag, slik at det kan etableres et hensiktsmessig lovverk for bruk av el-sparkesykler. Et innspill vil være å sidestille el-sparkesykler med lett motorsykkel noe som da naturlig vil begrense bruken av disse i beruset tilstand, og som igjen vil kunne føre til en kraftig nedgang i antall skadde.

REFERANSER

1. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/sma-elektriske-kjoretoy-blir-likestilt-med-sykkel/id2596831/>
2. https://snl.no/elektrisk_sparesykkel
3. <https://www.vegvesen.no/siteassets/content/vedlegg/svv-rapport/svv-skadersykkel-el-sparesykkelrett-240321.pdf>
4. <https://www.aftenposten.no/oslo/i/41n3VE/svaert-mange-ulykker-med-elsparesykkel-421-skader-i-juni-mer-enn-dob>

5 YEAR WARRANTY

ULTRADENT PRODUCTS, INC.

VALOTM
GRAND

BREDSPEKTRET LED-HERDELAMPE

DU ER DEKKET!

Follow us!
f i b eu.ultradent.blog

ULTRADENT.COM/EU

© 2021 Ultradent Products, Inc. All rights reserved.